

Landsmøte 2023: Sikkerhetspolitisk uttalelse

Sentralstyrets innstilling:

Fred. Suverenitet. Solidaritet.

Overordnede mål og prinsipper

1. Sosialistisk Venstrepartis sikkerhetspolitikk har som mål å sikre fred, norsk selvråderett og en FN-ledet regelstyrt verdensorden.
2. Sterke internasjonale institusjoner er avgjørende for å løse mange av vår tids store, globale utfordringer. SV ønsker en FN-ledet verdensorden hvor stormakter ikke kan ta seg til rette på mindre staters bekostning. For en liten stat som Norge er det avgjørende at små staters rettigheter respekteres internasjonalt, og at folkeretten overholdes også av stormaktene. Internasjonalt samarbeid for lavere spenning og nedrustning er nødvendig
3. Det må være sammenheng mellom norsk sikkerhetspolitikk og de interesser og verdier den norske staten forsøker å fremme og representere. Arbeidet for norsk sikkerhet, våre allianser og samarbeid med andre stater må ikke svekke demokrati og menneskerettigheter i hverken Norge eller andre land. Sikkerhetspolitikken tar utgangspunkt i våre nasjonale interesser, men må likevel bygge på internasjonal solidaritet.

En verden i endring

4. Den russiske invasjonen av Ukraina har ført til krig og energikrise i Europa. Samtidig øker spenningen i Asia. USA er fortsatt verdens mektigste stormakt, men utfordres av Kina. Tiden vi lever i preges av nye stormaktsmotsetninger, stor politisk endring og flere store sosiale og miljømessige kriser som truer framtidig stabilitet i alle deler av verden. En troverdig sikkerhetspolitikk må svare på alle de viktigste truslene mot fred, både globalt og i våre nærområder.
5. Stormaktene konkurrerer om politisk innflytelse, militær kontroll og tilgang til markeder og ressurser verden over. Multilateralt samarbeid undergraves stadig oftere, til fordel for alenegang fra mektige stater. Folkerettens stilling og FNs autoritet er kraftig svekket. For små land som Norge er det helt avgjørende å snu denne utviklingen.
6. Etter en lang periode med demokratisering i store deler av verden er autoritære regimer og bevegelser nå en voksende trussel. Mange opplever ikke at demokratiet er i stand til å gjøre hverdagen deres bedre eller har mistet troen på at demokratiet kan gi nødvendig forandring. Dette brukes kynisk av autoritære ledere og av det nye ytre høyre.
7. Det nye ytre høyre representerer en alvorlig fare for demokratiet, og for tryggheten til ulike minoriteter. Når sjåvinistiske krefter får makt øker også sjansen for konflikter både innad i land og mellom stater. Kampen mot den autoritære høyresiden er et hovedspørsmål i vår tid, og må også få følger for norsk sikkerhetspolitikk.
8. Russland under Vladimir Putin spiller en destruktiv rolle i Europa. Det russiske regimet representerer interessene til en snever klasse av oligarker, og står for en nasjonalkonservativ og militaristisk ideologi. Angrepskrigen mot Ukraina representerer et fundamentalt brudd på folkeretten. SV støtter ukrainernes frihetskamp. Putins regime er også aktiv sponsor for ytre

høyre og politisk kaos i vestlige land. Russisk aggresjon og vilje til maktbruk mot naboland får store konsekvenser for norsk og europeisk sikkerhetspolitikk.

9. Kina har blitt en global stormakt, som i økende grad er avhengig av tilgang til andre lands naturressurser for å opprettholde egen økonomisk vekst. Det kinesiske regimet har blitt betydelig mer ensrettet og undertrykkende det siste tiåret. En totalitær utvikling internt i landet kombineres med en mer offensiv utenrikspolitikk og en opptrapping av trusler om militær aggresjon mot Taiwan. Økonomisk samarbeid med Kina må bygge på erkjennelsen av landets diktatoriske samfunnsmodell. SV ser med bekymring på kinesisk opprustning og vil fortsette kritikken av kinesiske menneskerettsbrudd.

10. USA er verdens suverent sterkeste militærmakt og har brukt denne til ulovlig angrepskrig og destabilisering i ulike deler av verden i hele etterkrigstiden. Nederlaget i Afghanistan og de mislykkede krigene i Irak og Libya har svekket USA som stormakt, men landet søker fortsatt global militær dominans. SV krever at også USA respekterer folkeretten og FN-Charteret.

11. EU har tatt en større geopolitisk rolle, men er fortsatt primært et økonomisk samarbeid. EU har ikke et sikkerhetspolitisk og militært samarbeid som i seg selv kan ivareta europeisk sikkerhet, noe som er forsterket av at Storbritannia har forlatt unionen. EU-medlemskap er ikke et svar på Norges sikkerhetspolitiske utfordringer. Et tett samarbeid og godt naboskap med EU er viktig, men SV mener norsk EU-medlemskap vil ha negative sosiale, demokratiske og økonomiske konsekvenser.

12. Trusler mot fred og sikkerhet kommer ikke bare fra faren for tradisjonell krig mellom stater. Hybrid krigføring, digitale angrep og spionasje er reelle utfordringer for Norge. Klimaendringer og store flyktningstrømmer kan føre til destabilisering av store områder i framtiden. Verdens avhengighet av fossil energi betyr også avhengighet av en rekke despotiske regimer med store olje- og gassreserver.

13. Atomvåpentrusselfen øker når konflikt mellom atommakter kommer nærmere, og det aktivt trues med bruk av atomvåpen. Samtidig skaffer flere land seg kjernevåpen. Undergravningen av nedrustningsavtalene fra 1980- og 90-tallet er svært alvorlig. FNs atomvåpenforbud er i dag det viktigste redskapet for å utløse kjernefysisk nedrustning, gjennom å delegitimere atomvåpen og legge press på atommaktene for å begynne gjensidig nedrustning. Norge må slutte seg til forbudstraktaten.

14. Kampen mot økologisk sammenbrudd og global oppvarming er del av sikkerhetspolitikken. Norge har en sterk egeninteresse av å hindre at global oppvarming fører til økt konflikt om knappere ressurser, sosial uro og masseflukt. Derfor er det også i Norges interesse med en hurtig endring av energisystemene, slik at disse raskest mulig baseres på fornybar energi.

Norsk sikkerhet og beredskap

15. Norge må ha et sterkt nasjonalt forsvar. Norge må ha evne til i større grad å hevde suverenitet og ta hånd om kriser selv. Forsvaret må derfor styrkes i årene som kommer. Omleggingen av forsvaret til å være konsentrert om å forsvare Norge, ikke krigsdeltakelse i andre deler av verden, må fortsette. Hæren, Sjøforsvaret og Heimevernet må styrkes. Om mulig må kjøpet av nye F-35 reduseres i antall for å bidra til å finansiere styrking av andre forsvarsgrener.

16. Et tydelig norsk militært nærvær i våre luft- land- og havområder bidrar også til lavere spenning mellom stormaktene i nord. Samtidig som det norske forsvaret skal styrkes vil SV derfor holde fast på vårt nei til amerikanske baser i Norge, og til baseavtalen som ble inngått

med USA i 2021. Også Norges øvrige selvpålagte restriksjoner, som ingen atomvåpen på norsk jord, opprettholdes. Eksport av krigsmateriell til regimer som bryter folkeretten eller begår grove menneskerettighetsbrudd må forbys.

Dissens 1 (Kamaly, Øygard, Snyen). Til avsnitt 15 og 16:

Det norske forsvaret skal være konsentrert om å forsvare Norges suverenitet og sikkerhet, ikke krigsdeltakelse i andre deler av verden. Norsk utenriks- og forsvarspolitikkk må ha som mål å forhindre krig og økt militærisering. Sikkerhetspolitisk samarbeid og alliansebygging er derfor en viktig del av vår totale forsvarsinnsats. SV holder fast på vårt nei til amerikanske baser i Norge, og til baseavtalen som ble inngått med USA i 2021. Norges selvpålagte restriksjoner om ingen atomvåpen på norsk jord, må opprettholdes. Om mulig må kjøpet av nye F-35 reduseres i antall. Eksport av krigsmateriell til regimer som bryter folkeretten eller begår grove menneskerettighetsbrudd må forbys.

17. Norges forsvarsevne mot hybrid krigføring og digitale angrep må styrkes, både sivilt og militært. Cyberforsvaret må styrkes, forsvaret må selv drifte og vedlikeholde sine IKT-systemer, og Forsvarets data må lagres i statlig regi. Norge trenger en lov om kritisk digital infrastruktur.

18. Folk er forsvarets viktigste ressurs. Erfarne fagfolk må beholdes, og rekrutteringen styrkes. Sentraliseringspress og oppsplitting av fagmiljøer må stanses. Markedsretting og privatisering av forsvaret er i seg selv en sikkerhetsrisiko. I tillegg fører det til oppsplitting av ansvar og oppgaver og må derfor unngås.

19. Sikkerhet er mer enn militært forsvar. Norge må ha en god totalberedskap og styrke egen evne til å produsere og lagre mat og medisiner og til å sikre energiforsyning og infrastruktur. Tillit og sterke fellesskap er også en del av vår beredskap, derfor er åpenhet om sikkerhetspolitiske dilemma og beredskapsspørsmål viktig.

Allianser

20. SVs Nato-motstand har vært godt begrunnet. Under den kalde krigen bandt medlemskapet Norge til et USA som stod bak undertrykkende kriger og blodige kupp flere steder i verden. I tiden etter murens fall har Norge på grunn av medlemskapet deltatt i flere mislykkede og feilslåtte kriger utenfor Europa, som del av Natos «out of area»-strategi. Forsvarets ressurser har i tråd med dette blitt dreid vekk fra oppgaven med å sørge for sikkerhet i nærområdene våre, og over til oppgaver som ikke tjener norske interesser. Alliansen gir ikke bare beskyttelse for land i Europa, den er også et redskap for amerikanske stormaktsinteresser.

21. Norges Nato-medlemskap legger begrensinger på Norges muligheter og vilje til å ivareta uavhengige utenriks-, og sikkerhetspolitiske standpunkt. Nato-medlemskapet er begrunnelsen for at Norge ikke støtter FNs avtale om forbud mot atomvåpen. Noe tilsvarende ser vi med presset mot Tyrkia-politikken til Sverige og Finland i forbindelse med søknadene om medlemskap. Dette er en dypt problematisk side ved Nato.

22. SV har lenge ment at et sikkerhetssamarbeid basert på Norden, med gjensidige sikkerhetsgarantier, er den alliansepolitikken som vil tjene Norge best. Norge må søke samarbeid med de landene vi har sterkest grad av felles interesser med. De nordiske landene har i stor grad felles sikkerhetspolitiske utfordringer, et sterkt politisk fellesskap og betydelig samlet militær kapasitet.

23. Med Russlands angrep på Ukraina og Sverige og Finlands søknad om Nato-medlemskap har det oppstått en ny situasjon. Norden har vært sikkerhetspolitisk splittet i flere århundrer. Denne splittelsen kan nå ta slutt. Felles Nato-medlemskap bør ikke være det eneste uttrykket for dette. Den historiske muligheten til også å bygge en tett nordisk forsvarsallianse må benyttes. SV vil utvikle Nordefco til en fullverdig allianse, med en egen solidaritetspakt som forplikter de nordiske landene til å beskytte hverandre i kriser og krig. Norge skal ikke stå alene, men sammen med resten av Norden.

24. SVs mål er en europeisk og nordisk sikkerhetsordning som er uavhengig av USA. Det kan skje gjennom en etablering av et nytt sikkerhetspolitisk fellesskap når den politiske situasjonen i Europa gjør det mulig, eller gjennom at Nato forandres og tyngdepunktet forskyves til Europa. Et nordisk forsvarssamarbeid vil samtidig være det beste fundamentet for norsk alliansepolitikk. Slik endring må trolig skje gradvis og kollektivt. SV vil derfor arbeide for dette, framfor en norsk utmelding av Nato.

Dissens 2 (Øygard). Vil stryke de to siste setningene i avsnitt 24.

Dissens 3 (Snyen). Ny helhetlig tekst i avsnitt 24:

24. SVs mål er en europeisk og nordisk sikkerhetsordning som er uavhengig av USA. Endringer i alliansepolitikken i Norden eller Europa må skje kollektivt. Å ensidig melde Norge ut av NATO er derfor ikke SVs strategi. SV vil arbeide for å bygge opp et nordisk forsvarssamarbeid som kan stå på egne ben og dermed erstatte Nato-medlemskapet. I en verden som preges av stormaktsrivalisering og der demokratiet og folkeretten er under angrep bør vi orientere oss mot våre naboland. Derfor er nordisk forsvarssamarbeid være det beste fundamentet for norsk alliansepolitikk.

Dissens 4 (Barstad). Ny helhetlig tekst i avsnitt 24:

24. SVs mål er en europeisk og nordisk sikkerhetsordning som er uavhengig av USA. Det kan skje gjennom en etablering av et nytt sikkerhetspolitisk fellesskap når den politiske situasjonen i Europa gjør det mulig. Et nordisk forsvarssamarbeid vil samtidig være det beste fundamentet for norsk alliansepolitikk. Slik endring må trolig skje gradvis og kollektivt. SV vil arbeide for dette, slik at en nordisk forsvarsallianse kan erstatte Nato-medlemskapet.

25. Norge må gå inn for at Nato skal være en ren forsvarsallianse, og opptre uavhengig av USA i alliansen. Særlig vil SV fortsette å legge vekt på: a) At Out of area-konseptet avvikles, så Nato ikke kan operere utenfor eget område, b) At atomvåpenstrategien til Nato legges bort, og c) At Nato ikke skal involvere seg politisk på USAs vegne i konflikter i andre deler av verden, for eksempel ved å blandes inn i den spente situasjonen i Øst-Asia.

26. Det er dypt problematisk at Nato har medlemsland som selv styres av autoritære regimer. Dette gir autoritære ledere vetomakt over norsk og europeisk sikkerhetspolitikk. Norge må stå opp mot Tyrkias forsøk på å bruke Nato-medlemskapet til å unndra seg kritikk av sine overgrep mot den kurdiske befolkningen og til å drive utpressing mot andre medlemsland.

Dissens 5 (Naper, Hering, Snyen, Heggelund). Vil ha følgende tillegg til avsnitt 25:

SV vil ikke støtte norsk deltakelse i rene NATO-operasjoner utenlands. SV vil kun støtte utenlandsoperasjoner for å oppfylle FNs vedtak om verdenssamfunnets ansvar for å forhindre grove overgrep mot sivile gjennom «Responsibility to protect (R2P)». For at dette ikke skal bli misbrukt, som man har sett flere katastrofale eksempler på, er det

nødt til å være strenge krav til slike operasjoner. For at SV skal kunne støtte slike operasjoner må minimum disse punktene være oppfylt:

- *Nødvendig behov. Det må være alvorlig og irreversibel trussel eller handlinger mot en stor gruppe»*
- *Rett intensjon. Målet må være å stoppe menneskelig lidelse.*
- *Siste utvei. Alle andre tiltak må ha blitt prøvd eller vurdert utilstrekkelig*
- *Proporsjonalt tiltak. Militære intervensjoner må ikke gå utover det nødvendige for å stoppe lidelsen.*
- *Mulighet til å lykkes. Det må være en relativ høy mulighet for at man skal nå målene, og det må være høy sannsynlighet for at en militær intervensjon er bedre enn alternativet.*
- *Riktig autoritet. Tiltaket må ha støtte av et flertall i Sikkerhetsrådet eller generalforsamlingen til FN.*

27. Norsk avhengighet av USA må reduseres raskt. Europa må regne med å ta ansvar for egen sikkerhet i framtiden. Den politiske utviklingen i USA gjør også at amerikanske sikkerhetsgarantier ikke kan tas for gitt. Norsk forsvarsplanlegging og alliansepolitikk må ta høyde for dette.

Solidaritet og sikkerhet

28. Solidaritet bidrar til sikkerhet. Den ukrainske frihetskampen har SVs fulle støtte, mislykkes Russland i sitt angrep bidrar det også til å trygge andre land og til å beskytte folkeretten. På samme måte er solidaritet med mennesker og stater som undertrykkes i andre deler av verden avgjørende viktig. Når folkerettsbrudd, okkupasjon eller ulovlig krig gjennomføres av vestlige land eller land med tett samarbeid med Vesten må også det fordømmes og motarbeides.

29. For å få en rettferdig og fredelig verden trengs en radikal omfordeling av makt og ressurser, et forbruk som ikke ødelegger miljøet og en økonomi underlagt demokratisk styring. Slik skapes grunnlag for fred og trygghet. Norges utenriks- og utviklingspolitikk må ha dette som sine fremste mål.

30. SV vil arbeidet for at solidaritet skal bidra til trygghet for sivilbefolkning i områder i verden som er urolige eller i krig. Vold mot kvinner og barn brukes systematisk som våpen i konflikter, og FN må raskere og oftere gripe inn for å hindre voldsbruk mot sivile. SV arbeider for at Norge skal føre en humanitær asyl- og flyktningspolitikk.

31. Fredsbevegelsen og den brede folkelige mobiliseringen mot atomvåpen har spilt en viktig rolle i motstand mot militarisering og for avspenning. Spesielt i tider med opprustning, krig og konflikt er aktiv støtte til og deltakelse i slike bevegelser viktig.

32. SVs utenriks- og sikkerhetspolitikk har alltid vært basert på at Norge må være et land som tenker selv, ikke følger blindt etter andre. Kombinasjonen av norsk sikkerhet og selvråderett med internasjonal solidaritet vil fortsatt være det grunnleggende for SV.